

Locums Miljöplan 2025

Skapad: 2016-11-24

Uppdaterad: 2025-02-24

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Innehåll

Locums Miljöplan 2025	3
Inledning	3
Syfte och mål	3
Hållbar planet.....	5
Klimatpåverkan	5
Resurseffektiv energi	6
Cirkulära flöden	8
Effektiva transporter och resor	12
Resilienta vårdfastigheter	12
Gröna investeringar	13
Klimatanpassning.....	14
Läkande utemiljöer och biologisk mångfald	15
Inkluderande arbetssätt.....	15
God affärsetik	15
Sammanställning och ansvarsfördelning av mål, uppdrag och indikatorer	17

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

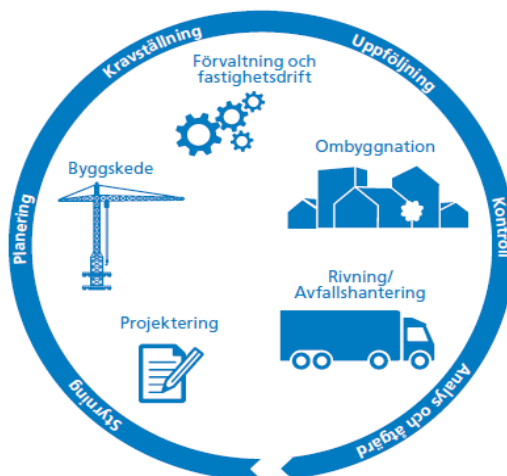
Locums Miljöplan 2025

Inledning

Locums uppdrag innebär att utveckla, förvalta, bygga och hyra ut lokaler i Region Stockholms två miljoner kvadratmeter vårdfastigheter med visionen om att bli det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer. Utifrån uppdrag – tillsammans med ägare och kunder/hyresgäster – planerar och genomför Locum fastighetsförvaltning och byggprojekt med fokus på säkerhet, hållbarhet, kostnadseffektivitet och ändamålsenlighet.

Syfte och mål

Locum förvaltar Regions Stockholms vårdfastigheter med insikten om deras hållbarhetspåverkan under livscykeln – från råvaruutvinning, under byggnation, förvaltning och ombyggnation till rivnings- och avfallsfasen (figur 1).

Figur 1. I Locums systematiska hållbarhetsarbete ingår bland annat styrning, planering, kravställning, uppföljning, kontroll, analys och förbättrande åtgärd.

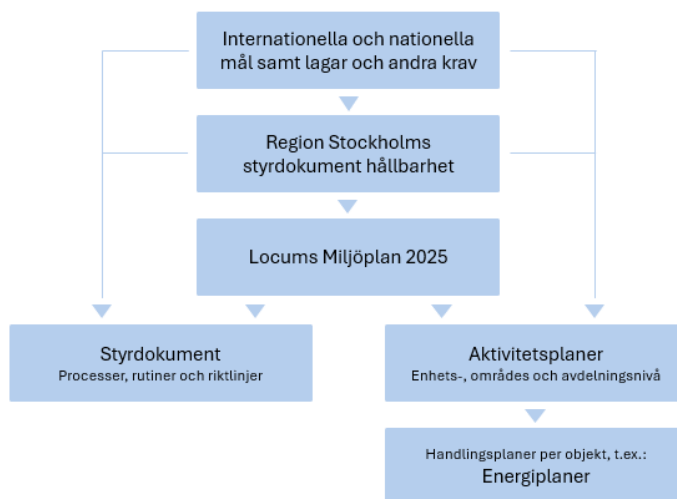
Region Stockholm tydliggör Locums uppdrag via ägardirektiv, mål och budget. Styrningen av hållbarhetsarbetet konkretiseras ytterligare i regionens hållbarhetspolicy, -strategi och -riktlinje. Vidare styrs vårt hållbarhetsarbete av lag- och branschkrav samt har sin utgångspunkt i bland annat Agenda 2030 och Parisavtalet. Locum har analyserat och identifierat 12 globala mål där bolagets påverkan och möjlighet att göra skillnad är som störst.

Figur 2. De 12 globala mål där bolaget har särskilt stort ansvar och möjlighet att göra skillnad utifrån vår verksamhet.

Processägare Direktör Affärstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Vi fokuserar vårt hållbarhetsarbete utifrån de hållbarhetsfrågor som identifierats och prioriterats genom en väsentlighetsanalys¹. De högst prioriterade frågorna ligger till grund för utarbetade mål och strategier inom området. Miljöplanen är Locums interna styrdokumentet för den miljörelaterade delen av hållbarhetsarbetet samt arbetet avseende hållbara leverantörskedjor. Planen syftar till att redovisa målsättningar samt beskriva de åtgärder, strategier och arbetssätt som sammantaget leder mot fastställda mål. Miljöplanen revideras minst en gång per år för att säkerställa att innehållet harmoniserar med aktuella myndighetskrav, Regions Stockholms budget samt övergripande policy, strategier och riktlinjer (figur 3).

Figur 3. Locums hållbarhetsarbete utgår från internationella, nationella och regionala hållbarhetsmål samt lagar och andra krav. Detta arbete ses över årligen för att säkerställa Locums hållbarhetsinriktning.

Övergripande miljömål och fokusområden

Locums övergripande och långsiktiga miljömål är att nå nettonollutsläpp beträffande klimatpåverkan och i övrigt minimera den negativa påverkan på miljö och hälsa. Det med strategin att i första hand minska faktiska utsläpp och värna en långsiktig hållbar ekonomi. Detta ligger i linje med Region Stockholms målsättningar om att halvera klimatpåverkan från växthusgaser 2030 (jämfört med 2019) och nå nettonollutsläpp 2035 samt med Locums vision och strategikarta².

¹ En väsentlighetsanalys är en systematisk process där organisationer utvärderar och identifierar de mest betydelsefulla ekonomiska, miljömässiga och sociala frågorna som påverkar deras verksamhet och intressenter mm.

² Strategikartan syftar till att steg för steg konkretisera Locum ska nå sin vision. Sju områden och lika många indikatorer har identifierats som centrala för att Locum ska nå visionen år 2029. En av indikatorerna är att nå nettonollutsläpp av klimatpåverkande utsläpp.

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

I miljöplanen hanteras de högst prioriterade miljöaspekterna³ som inte behandlas i något annat bolagsinternt styrdokument. Aspekterna delas in i tre övergripande fokusområden. Planen syftar till att redovisa målsättningarna inom respektive område och beskriva de åtgärder, strategier och arbetssätt som sammantagna leder mot fastställda mål (avsnitt 5 – Sammanställning och ansvarsfördelning mål).

Locums miljöplan är indelad i följande fokusområden

- Hållbar planet
- Resilienta vårdfastigheter
- Inkluderande arbetssätt.

Hållbar planet

En del i att sträva mot en hållbar utveckling, är att se till att utsläpp av växthusgaser och miljöskadliga ämnen minskar. Locum arbetar systematiskt med att identifiera, prioritera och löpande genomföra åtgärder för att minska sin negativa påverkan och bidra till en mer hållbar utveckling.

Klimatpåverkan

Locum arbetar systematiskt för att minska klimatpåverkan och bidra till regionens målsättning om att uppnå nettonollutsläpp 2035. Det innebär att bolaget genomför klimatförbättrande åtgärder med hänsyn till andra viktiga kravområden så som arbetsmiljö, hygien, robusthet med mera.

Under 2024 har Locum aktivt deltagit i Region Stockholms framtagande av en klimathandlingsplan. Vidare har en klimatpåverkansanalys enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet) genomförts, där Locums relevanta klimatposter för direkta och indirekta utsläpp har identifierats. Detta är delar som ligger till grund samt ingår i framtagandet av en bolagsspecifik klimathandlingsplan med lokala mål och strategi för uppföljning. Under 2025 fortsätter strategikartans⁴ utvecklingsarbetet där en av indikatorerna, med tillhörande aktiviteter, syftar till att nå nettonollutsläpp.

Klimatpåverkan uppdelad i Scope enligt Greenhouse Gas protocol

Klimatpåverkan kan delas upp i direkta (Scope 1) och indirekta utsläpp (Scope 2 och 3) enligt GHG-protokollet (Greenhouse Gas protocol), där de direkta utsläppen inkluderar de som bolaget har kontroll över, medan de indirekta sker utanför verksamheten. En stor del av de indirekta utsläppen i Scope 3 kan härledas till tillverkning och transport av material och produkter för byggnation (delar av klimatpåverkan från dessa utsläpp benämns inom Region Stockholm som konsumtionsbaserad klimatpåverkan). Enligt Region Stockholms budget är målsättningen för 2025 att regionens utsläpp av växthusgaser ska minska med 29 % jämfört

³ Enligt ISO 14001 definieras en miljöaspekt som en del av en organisations aktiviteter, produkter eller tjänster som kan interagera med miljön. Dessa aspekter kan ha både positiva och negativa miljökonsekvenser, även om standarden främst fokuserar på att identifiera och hantera de negativa konsekvenserna.

⁴ För att bli det ledande fastighetsbolaget för vårdmiljöer behöver ett antal områden stärkas framöver. Strategikartan utgår från sju olika områden, med lika många definierade indikatorer

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

med 2019. Den konsumtionsbaserade klimatpåverkan ska minska med 19 % under 2025 jämfört med 2023.

Locum har identifierat prioriterade områden inom Scope 3 för minskning, men bedömer regionens målsättning som mycket ambitiös och utmanande att uppnå, bland annat utifrån de långa ledtider som byggprojekt innebär. Vi ser även risker med att implementering av hårdare klimatkrav kan hämmas på grund av områdets komplexitet samt den fördröjning införandet medför. Utmaningen att minska klimatpåverkan försvåras ytterligare av att vårdfastigheter inrymmer högteknologiska vårdmiljöer samt är en del av totalförsvaret, vilket medför höga och vårdfastighetsspecifika krav.

Utifrån Locums verksamhet utgörs de betydande utsläppen av förvaltning och byggande av fastigheter. Under 2025 fortsätter bolaget att värna och bibehålla befintligt arbete för att minska bolagets klimatutsläpp samtidigt som nya områden utreds och införlivas i arbetet.

Prioriterade åtgärder

- Minimera energibehovet samt effektivisera användningen och återvinna använd energi.
- Tillföra och välja förnybar energi när så är möjligt.
- Effektivisera materialanvändningen och prioritera material med minsta möjliga klimatpåverkan.
- Minska uppkomsten av avfall för att sedan materialåtervinna.
- Öka återbruk av material.
- Fasa ut köldmedier med hög global uppvärmningspotential och minimera dess läckage.
- Kravställa förnybara bränslen för transporter av material och avfall.
- Möjliggöra laddplatser för cykelladdning och eldrivna fordon.
- Välja digitala möten och tåg framför flyg samt subventionera medarbetarnas resande med kollektivtrafik.

Resurseffektiv energi

Locum prioriterar optimering av energianvändningens alla aspekter, för att minska klimatpåverkan och stärka ekonomin. Utsläpp som är relaterade till energianvändningen i byggnader utgör en stor del av Locums totala utsläpp. Under 2024 har ett nytt långsiktigt energimål fastställts. Det nya målet är att minska energianvändningen med 15 % till 2035, med 2019 som basår. Locums mål för 2025 är att minska energianvändningen med 7 % jämfört med 2019 (tabell 1).

Tabell 1. Utfall och mål för minskad energianvändning.

	Målsättning 2024	Utfall 2024	Målsättning 2025
Minskad energianvändning (%)	6	6	7

Energipyramiden visar Locums grundläggande arbetsmetodik i energiarbetet för att minimera klimatpåverkan (figur 4).

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Figur 4. Locums energipyramid i prioriteringsordning: 1. Minimera energibehovet, 2. Återvinna energi, 3. Tillföra förnybar energi och 4. Välja bra energikälla.

Minimera energibehovet

I befintliga byggnader minskas behovet genom driftoptimering, löpande effektivisering av utrustning, investering i mer energieffektiv teknik och förbättringar av byggnadernas klimatskal. Vid ny- och ombyggnation ställs höga krav på byggnaders energieffektivitet. I samband med den reducerade energiprestanda som krävs åberopas även branschstandarden BELOK⁵. För att välja system med lägst kostnad över hela livslängden använder Locum livscykelkostnadskalkyler (LCC).

Återvinna energi

Genom att återanvända energi, minskas mängden energi som behöver tillföras byggnaden. Exempel på återvinning av energi är värmeåtervinning i ventilationen och nyttjande av kondensor- och avloppsvärme.

Tillföra förnybar energi

Genom att producera förnybar energi minskar behovet av att tillföra energi till byggnaden från annan energikälla. Idag finns solfångare och solceller installerade i vårdfastigheterna. Enligt uppdrag från Region Stockholm ska Locum öka andelen egenproducerad el med fler solceller vid nybyggda och befintliga fastigheter och anläggningar. Under 2025 pågår förstudier om etablering av fler solceller inom beståndet.

Välja bra energikälla

Utöver livscykelperspektivet ska exergibegreppet beaktas och ökad belastning av elnätet försöka undvikas. Samtidigt ska varje energikällas klimatpåverkan analyseras och värderas. Vid nytecknande av energiavtal ska det miljömässigt mest fördelaktiga alternativet beaktas. Som exempel har Locum idag elavtal med märkningen "Bra miljöval" som omfattar alla fastigheter. Under 2025 planeras inköp av fjärrvärme med nollutsläpp och klimatkompensation för att

⁵ BELOK är en medlemsorganisation bestående av fastighetsägare som driver utvecklingen mot energieffektiva system och produkter i lokalfastigheter.

Processägare Direktör Affärstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

reducera klimatpåverkan. Det kommer att bidra till att Locums och Region Stockholms övergripande mål om nettonollutsläpp uppnås.

Fastighetsenergi

Både fastighets- och verksamhetsenergi ingår i målsättning och utfall för Locums energianvändning. Av naturliga skäl har bolaget dock störst rådighet över att påverka användningen av fastighetsenergin. En betydande del av den energi som används i vårdfastigheterna är dock verksamhetsenergi.

För att nå målet om 7 % minskad energianvändning behöver både verksamheterna och fastigheterna effektivisera respektive energianvändning. Locum arbetar systematiskt med att minska energianvändningen och upprättar årligen objektspecifika energiplaner utifrån den övergripande målnivån. Energiplanen beskriver fastighetens energimål, historiska utfall, prognos och åtgärder för att nå målet. Fastigheterna har specifika energimål och åtgärder, då fastighetsbeståndet och verksamheterna i fastigheterna inte är homogena. Mål för respektive fastighet följs löpande upp en gång per månad i Locums förvaltningsrapport. Energiplanerna för respektive fastighetsobjekt revideras årsvis.

Verksamhetsenergi

En betydande utmaning i arbetet med att minska energianvändningen ligger i att sjukvården blir alltmer teknikintensiv och verksamhetsenergin utgör därmed en allt större andel av den totala energianvändningen i sjukvårdsfastigheterna. Detta syns tydligt i de nya byggnaderna som tagits i drift, där verksamhetsenergin står för mer än hälften av byggnadernas energianvändning. Bolaget arbetar med att effektivisera användningen av verksamhetsenergin ur flera olika perspektiv genom att bland annat sprida information och goda exempel, ger verktyg för att kunna påverka energianvändningen samt samverkar och genomför tekniska åtgärder.

Cirkulära flöden

En byggnad kräver stora mängder material och genom att beakta hela livscykeln – från byggmaterialens råvaruutvinning, under nybyggnation, förvaltning och ombyggnation till rivnings- och avfallsfasen, ges förutsättningar för en effektiv resursanvändning. När ändringar görs i fastigheterna, tar Locum hänsyn till både byggskedet och det långsiktiga förvaltningsperspektivet. Detta främjar hållbar materialanvändning, begränsar uppkomsten av avfall och således även klimatpåverkan. Samverkan samt att beakta den totala mängden krav som ställs på en vårdfastighet är framgångsfaktorer i strävan mot cirkulära flöden.

Material och produkter

Locum genomför årligen en stor mängd byggprojekt varför de utgör en betydande del av bolagets miljö- och klimatpåverkan. För att minimera negativ påverkan på miljö och hälsa, bidra till sund inomhusmiljö samt möjliggöra framtida återanvändning, ställs krav på de material och produkter som används och byggs in. Produkter och dess innehåll kontrolleras, bedöms och dokumenteras.

Syftet med dokumentationen är att i framtiden kunna identifiera materialen om de visar sig innehålla ämnen som påvisas ge hälso- och miljöskadliga effekter. Systemet som används för att göra bedömningen är Byggvarubedömningen (BVB), där material och produkter bedöms utifrån kemiskt innehåll och fastställda livscykelkriterier. En produkt får godkänt på

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

ämnesinnehåll om den inte innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen som överskrider givna gränsvärden. På så sätt främjas en hälsosam inomhusmiljö för de som vistas i Locums lokaler. Genom att även ställa krav på att produkter och material ska vara godkända ur livscykelhänseende, säkerställs bland annat att emissioner är låga och att avfallshantering inte bidrar till negativ miljöpåverkan. Uppföljning av samtliga material och produkter som registreras i BVB sker löpande.

BVB används även för att följa upp delar av Locums arbete med klimatpåverkan från byggprocessen. Tillverkning av byggmaterial står för 80 % av byggprocessens klimatpåverkan⁶ och det är i sin tur stål och cement i stomme och grund som utgör huvuddelen av denna påverkan. Bolaget är i ett skede där främst ombyggnationer genomförs och där dessa materialgrupper inte används i lika stor utsträckning. Arbetet för att bidra till minskad klimatpåverkan utifrån Locums förutsättningar har därför utvärderats.

De material och produkter som främst används i ombyggnationsprojekt har relativt sett låg tillgång till miljövarudeklarationer, vilket är ett underlag som bland annat redovisar klimatpåverkan vid framtagande av produkten. För att kunna göra medvetna klimatreducerande material- och produktval behöver antalet miljövarudeklarationer öka. I dagsläget nås inte Locums mål, vilket bedöms bero på att ett stort antal materialgrupper fortfarande saknar miljövarudeklarationer. Tillgången förväntas dock fortlöpande öka i och med lagkravet om klimatdeklarationer och kommande skärpningar av detsamma.

Tabell 2. Utfall och målsättning för andel miljövarudeklarationer i Locums byggprojekt.

	Målsättning 2024	Utfall 2024	Målsättning 2025
Andel miljövarudeklarationer (%)	10	9	10

Klimatpåverkan är större i nybyggnationer och omfattande ombyggnationer jämfört med mindre ombyggnationer. Därmed har Locum beslutat att ställa mer omfattande klimatreducerande krav i större projekt.

Vidare ska kemiska produkter som används i driftentreprenaderna registreras, inventeras och årligen rapporteras till Locum. Dessa steg görs i verktyget KLARA där ingående ämnen i produkterna kontrolleras mot regionens utfasningslistor för kemiska produkter och varor. Ett nytt system för hantering av kemikalier kommer att handlas upp av regionen under 2025.

Avfall

Locum främjar en resurseffektiv avfallshantering genom att beakta avfallsmängder innan de uppstått, möjliggöra sortering samt fortlöpande föra dialog med hyresgäster, entreprenörer och avfallsleverantörer. För att åstadkomma en resurseffektiv avfallshantering arbetar Locum i enlighet med avfallstrappan (figur 5).

⁶ Fossilfritt Sverige, Färdplan för fossilfrikonkurrenskraft mars 2018 – Bygg- och anläggningssektorn och IVL Svenska Miljöinstitutet, Byggandets klimatpåverkan – Livscykelberäkning av klimatpåverkan och energianvändning för ett nyproducerat energieffektivt flerbostadshus i betong. Rapport nr B2217, 2015.

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Figur 5. Avfallstrappan. Strategi för att arbeta med material, produkter och avfall.

Förebygga

Att arbeta förebyggande med avfall innefattar bland annat att hitta alternativ till rivning och ombyggnation samt att projektera effektivt, exempelvis genom att använda BIM-modeller och standardiserade lösningar. Det innebär även att optimera inköp av bygg- och förvaltningsprodukter, samt att använda det minst hälso- och miljöfarliga alternativet på marknaden. Andra avfallsreducerande åtgärder är inventeringar i projektens tidiga skeden och kontinuerlig uppföljning av byggavfall under projektens gång.

Återbruka

Locum återbrukar idag i mindre skala. Flera pilotprojekt pågår, både för att bygga in återbrukat material och för att spara produkter för återbruk, så att mängden avfall minskas. För att möjliggöra återbruk av överblivet material och utrustning mellan vårdfastigheterna används återbruksappen Locum Market. Ett arbete pågår med att testa och utvärdera ett annat webbaserat system, CCBuid. Detta system kan användas både för att inventera kommande byggprojekt, digitalisera befintliga förråd samt ge Locum möjligheten att sälja varor till externa aktörer. För att få till återbruk i stor skala behövs kravställning, processer, rutiner, systemstöd och mätbarhet, vilket kommer att vidareutvecklas under 2025.

Materialåtervinna

Avfall sorteras på plats för att främja materialåtervinning så att så lite som möjligt ska gå till förbränning eller deponi.

Energiutvinna

Avfall som inte går att materialåtervinna skickas till förbränning. Genom att förbränna avfall i kraftvärmeverk tas energin som är lagrad i avfallet tillvara.

Deponera

Den del av avfallet som varken går att materialåtervinna eller energiutvinna slutförvaras på en avfallsanläggning.

Byggavfall

Under ett flertal år har materialåtervinningsgraden för Locums byggavfall varit ca 50 %, men ökade 2022 till 58 % och 2023 till 66 %. Detta indikerar att Locum närmar sig EU:s återvinningsmål om 70 % materialåtervinning. Dock är utfallet av materialåtervinningsgraden starkt beroende av vilka slags byggprojekt som utförts under året, vilket medför att utfallet kan

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

skilja stort från år till år. Med hänsynstagande till detta är Locums målsättning 2025 att uppnå en materialåtervinningsgrad på 55 % (tabell 3).

Tabell 3. Utfall och målsättning för materialåtervinning i Locums byggprojekt.

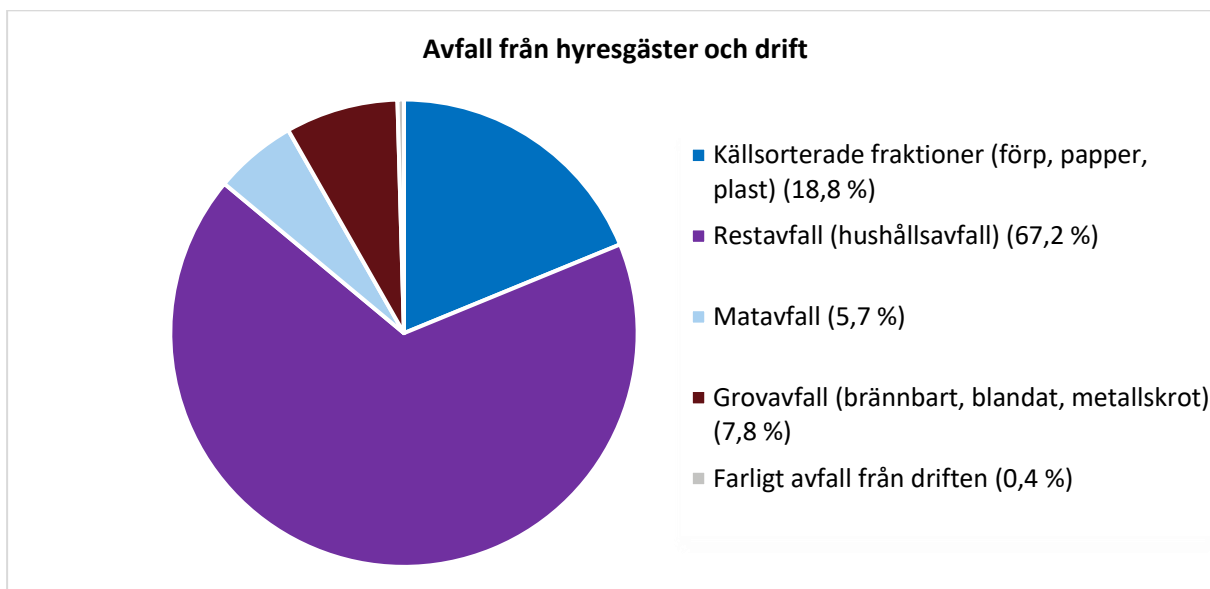
År	Målsättning 2024	Utfall 2024	Målsättning 2025
Materialåtervinningsgrad (%)	55	75	55

Locums avfallsfraktioner från byggprocessen utgörs till stor del av gips, trä, mineraliska massor och metall. För att öka materialåtervinningsgraden behöver främst mängden trä minska. Utöver målsättningen om materialåtervinningsgrad ställs krav på att sortering ska ske i enlighet med Byggföretagens resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning.

Mängden byggavfall är mer omfattande i större byggprojekt jämfört med mindre byggprojekt varför det ställs ytterligare krav för avfall i dessa projekt. Byggprojekt som certifieras enligt Miljöbyggnad 3.0 eller senare versioner omfattas av målet att begränsa avfallet till 55 kg/m² BTA.

Drift- och verksamhetsavfall

Vidare arbetar Locum tillsammans med hyresgäster och entreprenörer för att hanteringen av drift- och verksamhetsavfall från sjukhusen ska fungera så smidigt som möjligt. Från de verksamheter som bedrivs i Locums lokaler uppstår många slags avfall (figur 6).

Figur 6. Avfall från verksamheterna och driften i vårdfastigheterna under 2024.

En löpande dialog och uppföljning säkerställer en fungerande och flexibel avfallshantering som minimerar påverkan på miljö och hälsa. Locum möjliggör för verksamheterna att källsortera sitt avfall genom att tillhandahålla bland annat kärl, dekaler och information om sorteringsrutiner. Den 1 januari 2024 blev det enligt Avfallsförordningen obligatoriskt att sortera ut matavfall. Locum har därmed arbetat med att möjliggöra och implementera insamlingen i dialog med hyresgästerna. Ytterligare en fraktion som 1 januari 2025 blev

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

obligatorisk för återvinning är textilier. Locum har tagit fram en instruktion för textilavfallet och har under hösten 2024 arbetat med implementering av det nya lagkravet.

Effektiva transporter och resor

Transporter och arbetsmaskiner

För att begränsa klimatpåverkan från transporter ställer Locum krav på förnybara drivmedel i samband med omfattande byggprojekt samt i avtal som berör avfallshantering i vårdfastigheterna. Vidare ska fordonsförteckningar finnas där information om Euroklass, bränsle samt typ av hydraulolja tillhandahålls av entreprenörerna. I större byggprojekt finns möjligheter att även arbeta med effektiviserande åtgärder, såsom just in time-leveranser av byggmaterial och kravställning på klimatprestanda (exempelvis eldrivna fordon och maskiner).

Laddinfrastruktur

Region Stockholm har ambitionen att öka elektrifieringen av den egna fordonsflottan samt bygga ut laddinfrastrukturen. Locum hade vid årsskiftet 2024/2025 260 stycken laddstolpar, där varje laddstolpe kan innehålla en eller flera laddpunkter.

Målsättningen för 2025 är

- att en strategi för utbyggnad av laddpunkter för Landstingsfastigheter Stockholms fastigheter och anläggningar ska formuleras,
- finansieringen ska tydliggöras och
- takten för ytterligare installation av laddpunkter ska öka.
- Locum avser även att undersöka möjligheterna att försörja delar av laddpunkterna med el från egna solcellsanläggningar.
- Även utbyggnaden av laddpunkter för cyklar kommer att fortsätta under 2025.

Resor

Locum underlättar för hyresgästerna att transportera sig med cykel genom att ge årlig cykelservice på sjukhusområdena och förbättrade cykelparkeringar.

Resilienta vårdfastigheter

Regionens sjukhus räknas som samhällsviktig verksamhet och är en del av totalförsvaret vilket innebär att det, utöver den livsviktiga vårdverksamheten, ställs höga krav på fastigheternas robusthet. Resilienta och robusta vårdfastigheter innebär för Locum att tekniska system fungerar dygnet runt trots yttre störningar. De ska kunna motstå och återhämta sig från succesiva och plötsliga förändringar samt kunna utvecklas och vara fortsatt relevanta över tid. Vidare ska patienter, besökare och personal uppleva att vårdfastigheterna skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö, är tillgängliga, trygga och hälsofrämjande.

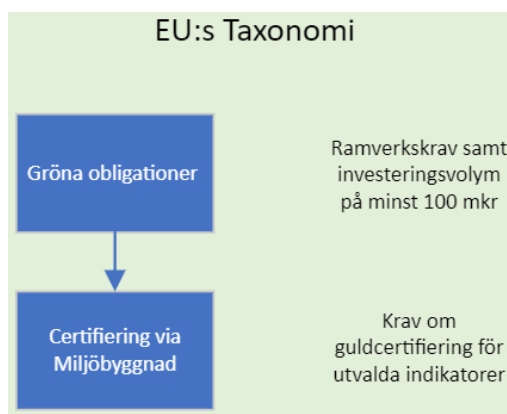
Dessa höga krav på resiliens och robusthet innebär vissa målkonflikter med miljökrav. Exempel på detta är kraftiga betongkonstruktioner som kan hantera dynamiska laster (läs detonationer).

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Gröna investeringar

Gröna investeringar antas bli allt mer aktuellt i framtiden i och med de satsningar som görs inom bland annat EU:s gröna giv⁷. För Locums del har gröna investeringar inneburit att genomföra byggprojekt där höga hållbarhetskrav ställts på byggnadens prestanda.

Gröna obligationer och Miljöbyggnad uppdateras fortlöpande utifrån bland annat EU:s Taxonomiförordning (figur 7).

Gröna obligationer

Region Stockholm har sedan 2014 gett ut gröna obligationer till hållbara projekt inom regionen. Gröna obligationer innebär att investerare finansierar hållbara projekt. Hållbarhetskraven för gröna obligationer har succesivt byggts på i och med att nya ramverk antagits. Projekten Nya Karolinska sjukhuset, Nya Södertälje sjukhus, O-huset på Huddinge sjukhus, byggnad 70 och 72 på Södersjukhuset samt byggnad 52 på Danderyds sjukhus är projekt finansierade av den gröna obligationen. Dessa är intressanta för investerarna utifrån att Miljöbyggnad har använts samt på grund av investeringens storlek. Inom Region Stockholm löper lånen över cirka tre år där investerarna hålls uppdaterade om projektens hållbarhetsresultat i en årlig rapport.

Regionen har sedan 2022, när ramverket senast uppdaterades, enbart finansierat trafikprojekt.

Miljöbyggnad

Locum certifierar större byggprojekt enligt Miljöbyggnad, ett certifieringssystem som omfattar områdena energi och klimat, inomhusmiljö, utomhusmiljö och cirkularitet. Genom att certifiera och efter färdigställande verifiera större byggprojekt driver Locum arbetet med att skapa hållbara fastigheter. Samtidigt erhålls en opartisk kvalitetssäkring som säkerställer en hög energi-, inomhusmiljö- och miljöprestanda.

Under slutet av 2022 publicerades Miljöbyggnad 4.0 och från och med 2024 blev det tvingande att följa den nya manualen vid en certifiering. För ombyggnationer kommer även där en ny manual under våren 2025. Flera ändringar har gjorts jämfört med tidigare manual där ett mer

⁷ Finansiering och den gröna given, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal_sv, 2023-11-21.

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

omfattande perspektiv på robusthet och hela fastighetens livscykel framgår, med en koppling till kraven i EU:s Taxonomi.

I de byggprojekt som har preliminärcertifierats enligt Miljöbyggnad pågår ett verifieringsarbete som innebär att kontroll och mätningar görs av de krav som ställts i projektet. I slutskedet av verifieringen ligger fokus på att sammanställa mätvärden från energianvändningen och resultaten från inomhusmiljöenkäten. I dagsläget har Locum nedan byggprojekt kvar att verifiera i Miljöbyggnadsprocessen (tabell 4).

Tabell 4. Locums aktiva Miljöbyggnadsprojekt och status.

Förvaltningsområde och byggnad	Manual	Målnivå	Status
Danderyds sjukhus, Ny vårdbyggnad by 61	3.0	Silver	Preliminärt certifierat enligt Silver 2022
Södersjukhuset, Ny vårdbyggnad by 72	2.2	Guld	Preliminärt certifierat enligt Guld 2018

Sedan tidigare har Locum verifierat åtta projekt. För att behålla den slutgiltiga certifieringen ska eventuella ändringar av byggnaderna även följa Miljöbyggnadsmanualen, vilket behöver beaktas i kravställningen i de fall byggprojekt ska genomföras i redan verifierade byggnader.

Klimatanpassning

Klimatanpassningsåtgärder behöver genomföras då bolaget redan nu ser konsekvenser av ett förändrat klimat. Detta innebär nya utmaningar och en förändrad riskbild för Locum. Det handlar bland annat om extremväder som exempelvis värmeböljor och skyfall, men också förändringar i den miljön som tekniska system verkar i och ändrade förutsättningar i leveranssäkerheten av kritiska beroenden. Locum genomför övergripande klimat-, risk-, och sårbarhetsanalyser (KRSA) där många av de identifierade riskerna kan härledas till ett förändrat klimat. KRSA visar att även om Locum vidtar tekniska och organisatoriska åtgärder så är riskbilden beroende av hur samhället i övrigt fungerar samt hur teknisk infrastruktur och system är dimensionerade utanför sjukhusens fastighetsgräns.

Gemensamt för klimatrelaterade händelser är att de ofta har en geografisk spridning över flera vårdfastigheter vilket ger en svårhanterad riskbild med omfattande konsekvenser. Med hjälp av bolagets fortlöpande riskhantering och kontinuitetsplaner kan konsekvenser begränsas och återgången till normaläge ske snabbt.

Förutom att möta de risker som ett förändrat klimat medför handlar också en del av klimatanpassning att ställa om till en mer hållbar fastighetsdrift, vilket kan medföra en förändrad riskbild då ny teknik installeras i fastigheterna. Den teknikutveckling som just nu pågår i samhället ligger före regelverken vilket innebär att ett stort ansvar läggs på Locum att värdera nytta och risk med den nya tekniken, något som görs fortlöpande inom verksamheterna. Ytterligare åtgärder för att klimatanpassa fastigheterna kan vara att prioritera åtgärder i den yttre miljön, exempelvis genom bevarande av och skapa tillgång till gröna ytor.

Processägare Direktör Affärstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Läkande utemiljöer och biologisk mångfald

I dialog med vårdfastigheterna och representanter från det omgivande samhället arbetar Locum för att skapa hälsofrämjande, läkande och tillgängliga utomhusmiljöer.

Fastighetsutvecklings- och detaljplaner är viktiga delar i detta arbete med att förvalta långsiktigt hållbara vårdfastigheter som ser till samspelet mellan mark, grönsstruktur, byggnader, teknisk infrastruktur och de som ska vistas på våra områden. I dessa underlag redovisas hur gröna yttre miljöer kan utvecklas med avseende på de offentliga gröna rummen där sjukhuset möter omgivningen och läkande aspekter av grön miljö i anslutning till vården. I den löpande förvaltningen prioriteras åtgärder för att främja biologisk mångfald när exempelvis växtlighet behöver bytas ut. För att gynna arbetet med biologisk mångfald utreds möjliga verktyg som hjälpmedel.

I samband med investeringar där utemiljöer berörs utformas lösningar med hänsyn till dagvattenhantering, artrikedom och biologisk mångfald samt att det finns tillgång till platser för vila och samtal i syfte att främja välbefinnande. Genom att planera för samspelet med naturen kan exempelvis ett behagligare klimat främjas då träd och buskar erbjuder skugga och renare luft.

Program för teknisk standard (PTS) är ett nationellt nätverk där anslutna regioner samverkar kring standarder för att åstadkomma vårdlokaler med rätt funktion och kvalitet. Samverkan sker även med forskningsrelaterade utvecklingsprojekt för att fånga de senaste trenderna och utveckla vårdbyggandet i Sverige. Inom PTS finns ett råd med fokus på utemiljö, som tagit fram ett förslag på riktlinje för området. Utöver det har Region Stockholm tagit fram en vägledning för hur verksamheter inom regionen kan arbeta med ekosystemtjänster.

Inkluderande arbetssätt

På Locums arbetsplats är jämlikhet, jämställdhet och mångfald viktiga frågor där vi arbetar förebyggande mot all form av diskriminering och trakasserier genom kommunikation och utbildning. Locums arbete präglas av hög affärsmässig etik där vi verkar för att förebygga oegentligheter och all form av korruption samt givande och tagande av muta. Detta speglar också vårt arbete tillsammans med våra leverantörer där vi ställer krav på bland annat mänskliga rättigheter, antikorruption och anständiga arbetsvillkor för att sedan följa upp kraven systematiskt. Nedan beskrivs Locums arbete med hållbara leverantörskedjor.

God affärsetik

God affärsetik är grundläggande för relationen med Locums leverantörer. På så sätt upprätthålls ett professionellt förtroende samtidigt som hållbara affärer gynnas.

Hållbara leverantörskedjor

Locum spelar en viktig roll i värdekedjan som beställare av tjänster och varor inom bygg- och fastighetsbranschen. Många byggvaror tillverkas i komplexa leveranskedjor i länder med betydande risker när det gäller mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljöskydd och affärsetik. För att främja hållbara leveranskedjor och minska sociala risker ställer Locum krav på arbetsrättsliga villkor i upphandlingar. Detta innebär att leverantörer och underliggande led ska följa regler avseende lägsta lön, minsta semesterrätt och maximal arbetstid. Samtliga leverantörer ska även följa Sveriges Kommuner och Regioners uppförandekod för

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

leverantörer. Vi ställer även miljökrav på bland annat systematiskt miljöarbete, produktval i BVB, avfallshantering samt fordon och arbetsmaskiners miljöprestanda.

Locum arbetar systematiskt med att genomföra bolagsövergripande uppföljningar av ställda krav på hållbar leverantörskedja, med fokus på leverantörers efterlevnad av uppförandekoden samt arbetsrättsliga villkor. Uppföljning av ställda miljökrav görs löpande under avtalens tid.

Hållbara leverantörskedjor är en av Locums väsentliga frågor och vidareutveckling av arbetet planeras under kommande år. Locum deltar regelbundet i erfarenhetsutbyten och nätverksträffar med Region Stockholm och andra regionalt förvaltade bolag för att utveckla systematik och utbyta kunskap.

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Sammanställning och ansvarsfördelning av mål, uppdrag och indikatorer

Mål i regionens budget 2025	Uppdrag och indikatorer i Locum och FSNs ⁸ verksamhetsplaner 2025	Mål i Locums miljöplan	Ansvarig avdelning	Redovisning	Uppföljningsfrekvens
Region Stockholm är ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035.	Analysera och vidta effektiviserande och besparande åtgärder för att minska Region Stockholms totala konsumtion av energi i dess fastigheter och anläggningar. Indikator: Minskning av växthusgaser jämfört med 2019 (-29 %)	Minskad energianvändning med 7 % till 2025 jämfört med 2019.	Förvaltning	- Köpt energi för värme, kyla och elektricitet, MWh. - Energiintensitet, kWh/m ² A _{temp} .	Månadsvis
	Förbereda för genomförandebeslut för utbyggnad av solceller utifrån framtagna strategier under 2025. Utreda förutsättningarna för att upphandla ytor för installation av solceller.		Förvaltning	- Status för projekt.	Delår- och årsvis
	Utreda hur bygg- och anläggningsprojekt kan styra mot minskade klimatutsläpp och tydliga klimatmål. FSN: Utreda möjligheten till medfinansiering för ökad tillgång av laddplatser vid Region Stockholms parkeringsplatser.		Affärsstöd	- Status för projekt.	Delår- och årsvis
	FSN uppdras ta fram en strategi för utbyggnad av laddstationer för Landstingsfastigheter Stockholms fastigheter och anläggningar med uppdraget att föreslå tillvägagångssätt och målsättning för antal installerade laddstationer.	Utöka laddpunkter under 2025.	Förvaltning	- Laddpunkter, antal.	Delår- och årsvis

⁸ Utdrag ur Ägardirektiv. Locum AB förvaltar Region Stockholms fastigheter inom ramen för fastighets- och servicenämndens resultatenheter Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg.

Processägare Direktör Affärsstöd	Processledare/Uppdateringsansvarig Hållbarhetschef/Hållbarhetsstrateg	Kvalitetssamordnare Kvalitetschef	Skapat 2016-11-24	Senast ändrat 2025-02-24	Godkänt 2025-03-03
-------------------------------------	--	--------------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------

Mål i regionens budget 2025	Uppdrag och indikatorer i Locum och FSNs ⁸ verksamhetsplaner 2025	Mål i Locums miljöplan	Ansvarig avdelning	Redovisning	Uppföljningsfrekvens
	Locum: Öka tillgången till laddplatser för verksamheter och anställda.				
	Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan ska minska med 19 % under 2025 (jämfört med 2023).	Minst 10 % av de material och produkter som byggs in ska ha en godkänd miljövarudeklaration som underlag.	Projekt	- Andel miljövarudeklarationer registrerade i Locums byggprojekt i BVB, %.	Tertialvis och projektvis
		Klimatreducerande åtgärder ska identifieras och genomföras i byggprojekt.*		- Genomförda åtgärder för att minska klimatpåverkan i byggprojekt.*	
	Locum ska genomföra åtgärder för att öka livslängd och materialåtervinning av produkt- och materialflöden	Materialåtervinningsgraden i Locums byggprojekt ska uppgå till 55 % år 2025.		- Materialåtervinningsgrad av det icke farliga byggavfallet, %.	
		För byggprojekt som ska certifieras enligt Miljöbyggnad är målsättningen att begränsa byggavfallet till 55 kg/m ² BTA.*		- Mängd byggavfall per Miljöbyggnadsprojekt, kg/m ² BTA.*	
		Arbeta systematiskt med återbruk och ökad livslängd för byggmaterial (minst två åtgärder).*		- Genomförda åtgärder för att öka återbruk och livslängd, antal.	
	Andel genomförda upphandlingar med relevanta hållbarhetskrav ska vara 100 % 2025.	Ställa relevanta hållbarhetskrav i upphandlingar.	Affärsstöd	- Andel genomförda upphandlingar med relevanta hållbarhetskrav, %.	Tertialvis

*Följs
upp
och

redovisas projektvis.